

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК**

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

**Серія
ПОЛІТОЛОГІЯ. СОЦІОЛОГІЯ. ФІЛОСОФІЯ**

ВИПУСК 17

Ужгород – 2014

Науковий вісник Ужгородського університету
Серія «Політологія. Соціологія. Філософія». – 2014. – Випуск 17.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Варзар І., доктор політичних наук, професор
Вегеш М., доктор історичних наук, професор
Денисенко В., доктор політичних наук, професор
Дудінска І., доктор філософії, доцент (Пряшівський університет, Словаччина)
Дудінський В., доктор філософії, доцент (Пряшівський університет, Словаччина)
Кирилюк Ф., доктор філософських наук, професор
Климончук В., доктор політичних наук, професор
Круглашов А., доктор політичних наук, професор
Лендъел М., доктор політичних наук, професор
Мигович І., доктор філософських наук, професор
Остапець Ю., кандидат політичних наук, професор
Павловська А., доктор філософії, професор (Жешувський університет, Польща)
Примуш М., доктор політичних наук, професор
Романюк А., доктор політичних наук, професор

Відповідальний за випуск:

*Ключкович А., кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління
Ужгородського національного університету*

Рецензенти:

*Вовканич І., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри країнознавства
Ужгородського національного університету*
*Климончук В., доктор політичних наук, професор кафедри політології Прикарпатського
національного університету імені Василя Стефаника*
*Шведа Ю., кандидат політичних наук, доцент кафедри політології Львівського національного
університету імені Івана Франка*

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету суспільних
наук Ужгородського національного університету.
Протокол № 5 від 7 лютого 2014 року.

З М І С Т

ФІЛОСОФІЯ ТА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ

Балуцька Л. Громадська думка і політичний режим	5
Буркало В. Христосвідомість як вияв божественної природи людини в сакральних текстах Вчення Єдиного Життя	9
Вегеш І. Місце та роль людини у структурі „суспільства споживання” Жана Бодріяра	19
Данко С. Історичні та ідейні передумови виникнення концепції «Русского мира»	25
Коваль Н. Стан наукового опрацювання дефініції «політичний маркетинг»	31
Удуг М. Еволюція засобів масової інформації у процесі розвитку інформаційного суспільства	34
Шейко Ю. Концепт політики як контингентності	38

ПАРТОЛОГІЯ, ПСЕФОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Головка А. Пропорційна система відкритих регіональних списків: досвід Європи та перспективи для України	45
Ключкович А. Електоральне структурування території України: основні регіони, фактори та етапи	50
Остапець Ю. Регіональні особливості парламентських виборів 2012 року в Україні	60
Шелемба М. Теоретико-методологічні засади проведення емпіричних досліджень партійних систем	69
Шестак Н. Еволюція партійної системи України (1991 – 2012 рр.)	74
Čižner M. Důvody a příklady úspěchů protestných politických stran v demokratickém politickém systému	78

ПРАКТИКА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ ТА ЗА РУБЕЖЕМ

Бялоблосцький З. Конституційні та політичні особливості формувань і відставок урядів у контексті політичної системи Азербайджану (1995-2012 рр.)	86
Зубрович Т. Історико-правові аспекти становлення і розвитку українського парламентаризму	93
Майор О. Проблема реформування федеративної системи об'єднаної Німеччини	99
Марадик Н. Поділ Чехословаччини в контексті демократизаційних процесів	104
Нагорна М. Аналіз конституційно-правових основ місцевого самоврядування та їх відповідність європейським правовим стандартам місцевої демократії	110
Недокус І. Спорт і політика у пострадянських країнах (на прикладі Республіки Білорусь)	117
Петрецький В. Особливості політичного елітотворення в Закарпатській Україні (1944 – 1946 рр.)	123
Петрінко В. Спирні території як фактор геополітичної нестабільності в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. (на прикладі України та Румунії)	127
Сагай І. Трансформація політичної та економічної систем Союзної Республіки Югославія в контексті подолання наслідків міжнародної ізоляції	131
Щербина В. Газова політика Росії (в Каспійському регіоні)	133

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ, СОЦІОЛОГІЯ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Гангур О. Вплив подій 2013 року на економіку та туристичний бізнес в Україні	141
Горло Н. Іредентизм як форма радикальної етнополітичної поведінки	142
Губаль Ю. Соціальна політика держави щодо підтримки і захисту прав дітей в Україні	148
Іванова Т. Позитивістський та конструктивістський підходи до девіантності	151
Олас-Декет К. Роль цінностей у розвитку суспільства і особи	156

Черленяк І., Кривенкова Р. Модернізація суспільства та проблеми формування агрегатів політичної нації..... 161

Dudinská I., Dudinský V. O absencii rovnocenného dialógu ako o jednej z príčin deficitu tolerancie..... 168

Garbarčík P. Sociálny štát ako multidimenzionálny fenomén 171

Polačková A. K vybraným otázkam politickej (ne)angažovanosti mládeže na Slovensku 174

Сопко Р. Пенсійне забезпечення як напрям соціального захисту людей похилого віку 178

РЕЦЕНЗІЇ..... 184

Романюк А. Рецензія на монографію З.Бялоблцького «Стабільність та ефективність урядів у політичних системах країн Східної Європи»..... 184

НАШІ АВТОРИ 185

- MACHÁČEK, L. 2005. *Politická participácia mladých ľudí v Európe: záverečná správa z výskumu EUYOUPART*. Trnava : CERYS, FF UCM 2005.
- MACHÁČEK, L. 2008. *Občiansky deficit mládeže. Politická a občianska participácia študentov na Slovensku*. Bratislava : Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže. Katedra politológie FF UCM 2008.
- MACHÁČEK, L. 2010a. *Občianska participácia a volebné správanie študentov na Slovensku. Voľby do Európskeho parlamentu v roku 2009*. Trnava: KP FF UCM 2010.
- MACHÁČEK, L. 2010b. *Formálna a neformálna edukácia stredoškôľakov k demokra-tickému občianstvu na Slovensku* [online]. In: *Pedagogika.sk*. Slovenská pedagogická spoločnosť, 2010, roč. 1, č. 4. [cit. 30/11/2013]. Dostupné na internete: <http://www.casopispedagogika.sk/studie/machacek-ladislav-formalna-a-neformalna-edukacia-stredoskolakov-k-demokratickemu-obcianstvu-na-slovensku.html>.
- MACHÁČEK, L. 2011. *Úvod do sociológie mládeže*. Trnava: ISV UCM 2011.
- MESEŽNIKOV, G.; GYARFÁŠOVÁ, O.; KOLLÁR, M. 2003. *Slovenské voľby '02: výsledky, dôsledky, súvislosti*. Bratislava : IVO 2003.
- MEŠŤAN, P. 1986. *Sociálne partnerstvo a participácia*. Bratislava : Nakladateľstvo Pravda 1986.
- MIHÁLIK, J. – PODOLÁKOVÁ, E. – ŠTEFANČÍK, R. 2010. *Prvovoliči a ich voličské správanie. Výskum politickej participácie mladých ľudí. Záverečná správa z výskumu*. [online]. IUVENTA 2010. [cit. 29/11/2013]. Dostupné na internete: <http://www.vyskummladeze.sk/images/stories/iuventa/DAVM_029/ucm_prvovoliči>.
- ONDREJKOVIČ, P. 2003. *Základy sociológie mládeže (Mládež v zrkadle sociológie výchovy a mládeže)*. Nitra : Fakulta sociálnych vied UKF 2003.
- ROŠKO, R. 1997. *Občianstvo v sociálno-systémovom zlome Slovenska 1997*. In: ROŠKO, R. 2000. *Slovensko na konci tisícročia*. Bratislava : Veda 2000.
- SOBIHARDOVÁ, Ľ. (ed.): *Národná správa o politike mládeže v Slovenskej republike*. Bratislava: MŠ SR 2005.
- ŠTEFANČÍK, R. 2010. *Politické mládežnícke organizácie na Slovensku*. Bratislava : Iuventa 2010.
- ŠTEFANČÍK, R. 2013. *Pravicový extrémizmus a mládež na Slovensku*. Brno : Tribun EU 2013.
- Vláda Slovenskej republiky. 2005. *Akčný plán politiky mládeže v roku 2005 a návrh Akčného plánu politiky mládeže na rok 2006*. [online]. [cit. 30/11/2013]. Dostupné na internete:http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum 37636?prefixFile=m_.
- VRÁBLÍKOVÁ, K. 2009. *Politická participace a její determinanty v postkomunistických zemích*. In: *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 2009, Vol. 45, No.5.

УДК 316.346(049.2)-053.9

Руслана СОПКО
(Ужгород)

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Постановка проблеми та визначення актуальності її дослідження. Однією з умов успішної розбудови соціальної держави в Україні є гідний рівень життя усіх громадян і особливо соціально вразливих верств, зокрема, осіб похилого віку. Але сучасне суспільство з його культом молодості й активності витісняє людей цієї категорії на периферію самотності й певної відстороненості від соціальних процесів. Обмеження функціональних можливостей літніх людей щодо адаптації в ринковому середовищі підвищують ризик їхньої соціальної ізоляції, внаслідок чого особи у 55-60-річному віці вже не можуть на рівних конкурувати на ринку праці, змушені сподіватись виключно на підтримку держави й розраховувати на стабільність пенсійної системи.

Саме тому забезпечення особам похилого віку гідних умов існування є надзвичайно важливим завданням держави як основного гаранта соціального захисту. Глобальні тенденції старіння населення і зниження народжуваності ускладнюють розв'язання демографічних проблем, зумовлюючи зменшення в структурі населення частки працюючих платників пенсійних внесків, зростання навантаження на пенсійну систему і збільшення видатків на пенсії.

забезпечення. Ці проблеми загрожують суспільною кризою і висувають на порядок денний необхідність реформування системи пенсійного забезпечення [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами соціального захисту займалися Н.Стойка, О.Ганечко, І.Титаренко, О. Крентовська, Р. Демчак та ін..

Проблема реформування пенсійної системи стала наріжним каменем дисертаційних досліджень низки науковців, серед яких О.Белінська, Н.Коробенко, Т.Кравчук, Н.Луговенко, О.Макаренко, Н.Тополенко, М.Шумило.

Дослідженню питань пенсійного забезпечення присвятили свої роботи такі вчені, як С.Березіна, М.Віннер, Б.Зайчук, Е.Лібанова, Б.Надточій, В.Новіков, А.Чернова та ін..

Однак, незважаючи на те, що подібні питання знайшли відображення у численних дослідженнях, характеристики пенсійного забезпечення населення та напрямів його реформування з позицій соціального захисту людей похилого віку недостатньо висвітлені. Тому метою даної статті є обґрунтування і характеристика реформування пенсійної системи з точки зору соціального забезпечення людей похилого віку.

Виклад основного матеріалу. Соціальний захист є основним завданням соціальної політики, що ставить за мету забезпечення прав і гарантій людини у сфері рівня й якості життя. На даний час люди похилого віку виступають тією категорією населення, що має найбільший ризик бідності. Тому люди похилого віку мають беззаперечне право на пенсійне забезпечення та інші види соціальних виплат та допомоги.

На розвиток регіонів та їх економічних суб'єктів значною мірою впливає державна політика у сфері соціального захисту населення. Пенсійне страхування, насамперед, є важливою складовою системи соціального захисту, адже якість життя людей похилого віку і впевненість працюючих громадян у завтрашньому дні значною мірою залежить від створення умов їх гідного пенсійного забезпечення. Регулювання процесів відтворення соціально-трудоного потенціалу в Україні в умовах демографічної кризи та масштабної трудової міграції населення вимагає термінового реформування національної пенсійної системи та її адаптації до новітніх соціально-економічних і демографічних змін.

Однією з найбільш соціально значущих складових системи соціального захисту населення є пенсійна система, оскільки основою її побудови є ризик старості – найбільший і неминучий з соціальних ризиків. Пенсійне забезпечення сьогодні є обов'язковою підсистемою соціального захисту населення різних країн. Від того, наскільки раціонально і ефективно воно функціонує, залежить рівень життя пенсіонерів, рівень соціальної напруженості в суспільстві і соціально-економічна спроможність держави в цілому [2].

Як складова фінансового сектора, пенсійна система акумулює значні фінансові ресурси за рахунок надходжень від обов'язкових внесків підприємств, установ, організацій, обов'язкових внесків громадян, коштів Державного бюджету та фондів соціального страхування й інших надходжень. Управління фінансами пенсійного забезпечення здійснює Пенсійний фонд України. В перспективі пенсійні внески в якості довгострокових інвестицій мають стати стратегічним ресурсом підвищення добробуту людей і каталізатором економічного зростання в державі.

Напрями реформування пенсійної системи в Україні закріплені у прийнятих Верховною Радою України у 2003 р. законах України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про недержавне пенсійне забезпечення». Серед досягнень на шляху реформування системи пенсійного забезпечення слід відзначити поступове підвищення мінімальної пенсійної виплати за віком та встановлення її на рівні не нижчому за прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, запровадження з 1 січня 2011 року єдиного внеску – консолідованого страхового внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також спрощення механізму добровільної участі осіб, які працюють за межами України, у пенсійній системі шляхом укладення договору про добровільну участь. На часі – формування ефективно функціонуючої трирівневої пенсійної системи, яка здатна мінімізувати негативні наслідки старіння та скорочення населення, водночас, повинна гарантувати гідний рівень пенсій, забезпечувати стабільність їх виплат і захист коштів учасників від інфляції [3].

Проголошення Україною принципів соціальної держави поряд з підвищенням життєвого рівня громадян означає формування соціальних стандартів більш високого якісного характеру. Процес реформування пенсійної системи полягає у побудові трирівневої пенсійної системи,

яка складається з солідарної та накопичувальної систем загальнообов'язкового державного пенсійного страхування і системи недержавного пенсійного забезпечення.

Основні завдання та цілі пенсійної реформи: підвищити рівень життя пенсіонерів; встановити залежність розмірів пенсій від величини заробітку і трудового стажу; забезпечити фінансову стабільність пенсійної системи; заохотити громадян до заощадження коштів на старість; створити ефективнішу та більш дієву систему адміністративного управління в пенсійному забезпеченні.

Солідарна пенсія є системою пенсійних виплат, внески до якої сплачуються усіма працюючими громадянами країни та їх роботодавцями. За рахунок цих коштів і виплачуються страхові пенсії та встановлюється мінімальний рівень пенсійних виплат пенсіонерам. Особам, які мають малий страховий стаж або розмір заробітку, з якого сплачувалися страхові внески, а отже, низькі розміри пенсій, передбачається надання цільової соціальної допомоги, що дозволить забезпечити їм доходи на рівні мінімальних соціальних стандартів в Україні, які встановлюються, виходячи з реальних фінансових можливостей Державного бюджету та Пенсійного фонду. У реформованій солідарній системі розмір пенсії залежить від розміру заробітної платні, з якої сплачувалися страхові внески, та страхового стажу, протягом якого вони сплачувались, що досягається шляхом звільнення Пенсійного фонду від здійснення не властивих йому виплат (розмежування джерел фінансування виплати пенсій, призначених за різними пенсійними програмами) та впровадження системи персоніфікованого обліку відомостей про заробіток та сплату страхових внесків, на основі даних якої призначаються і виплачуються пенсії. Ведення та обслуговування такої системи здійснює Пенсійний фонд України.

Суть накопичувальної системи полягатиме у тому, що частина обов'язкових внесків до пенсійної системи (загальний рівень пенсійних відрахувань залишиться незмінним) накопичуватиметься у єдиному Накопичувальному фонді й обліковуватиметься на індивідуальних накопичувальних пенсійних рахунках громадян, які (та на користь яких) сплачуватимуть такі внески. Ці кошти інвестуватимуться в економіку країни з метою отримання інвестиційного доходу і захисту їх від інфляційних процесів. Управління пенсійними коштами здійснюватимуть компанії з управління активами (для яких ця діяльність є професійною і буде ліцензуватись), обраними на конкурсній (тендерній) основі. При інвестуванні пенсійних активів компанії будуть діяти згідно з вимогами законопроектів щодо напрямків інвестування ринків, на яких можна буде здійснювати інвестиції, та вимогами щодо диверсифікації (вкладання коштів у різні напрямки) інвестиційних вкладень. Безпосереднє зберігання пенсійних активів буде здійснювати банківська установа, яка нестиме відповідальність за цільове використання цих активів. Кошти, що обліковуватимуться на індивідуальних накопичувальних пенсійних рахунках громадян, будуть власністю цих громадян, і вони зможуть скористатися ними при досягненні пенсійного віку (або у випадках, передбачених законом, раніше цього терміну, наприклад, у випадку інвалідності). Виплати з Накопичувального фонду будуть здійснюватися додатково до виплат із солідарної системи.

Законопроектами передбачається, що, починаючи з 2018 року, громадянам буде надано право, у разі їх бажання, перевести їх обов'язкові пенсійні заощадження з Накопичувального фонду до обраного ними недержавного пенсійного фонду (тобто на третій рівень). Це дозволить застрахованим особам самостійно вирішувати, яка інвестиційна політика є найбільш прийнятною для інвестування їх пенсійних заощаджень, а отже — в більшій мірі впливати на розмір своєї майбутньої пенсії. Система недержавного пенсійного забезпечення (третій рівень пенсійної системи) створена для формування додаткових пенсійних накопичень за рахунок добровільних внесків фізичних осіб і роботодавців [4].

На сучасному етапі пенсійне реформування повинно вирішити ряд нагальних проблем, які накопичились у суспільстві і пов'язані з формуванням адекватного механізму заміщення заробітної плати працездатної людини пенсійною виплатою людині похилого віку, яка за передбаченими законом причинами втратила працездатність і не може забезпечити свої матеріальні потреби самостійно. Для реалізації задекларованих принципів соціальної держави, які забезпечуватимуть високі соціальні стандарти життя, в тому числі і людей похилого віку, потрібно вдосконалення концепції і параметрів обраної моделі пенсійної системи з урахуванням національної специфіки і її потенціалу. Поряд з прагненням держави підняти

рівень життя людей похилого віку на більш високий щабель стоїть питання спроможності втілення в життя задекларованих завдань. Саме тому, пенсійна система лише тоді може вважатись досконалою, коли вона є фінансово стабільною і захищеною від ризиків. Втім, в світі не існує пенсійної системи, яка б дозволяла повністю вирішити всі проблеми, які відносяться до цієї сфери суспільних відносин протягом тривалого періоду часу. Незважаючи на змістовні теоретичні напрацювання практично всі діючі пенсійні системи стикаються з проблемою фінансової незбалансованості [5].

Ще одним питанням у реформі пенсійної системи є підвищення віку виходу на пенсію. Пенсійний вік є юридичною межею старості і визначає момент, коли громадянин перетворюється з платника пенсійних внесків (податків) в одержувача пенсійних виплат. Таким чином, пенсійний вік виступає одним з основних регуляторів співвідношення між чисельністю пенсіонерів і платників пенсійної системи, опосередковано впливаючи на її збалансованість і фінансову стійкість. Оскільки здобуття пенсії за віком часто пов'язане з припиненням роботи, цей вік збігається з верхнім кордоном працездатності і нижнім кордоном оплачуваної працездатності, впливаючи на сукупну пропозицію робочої сили.

Одним із способів вирішення проблем пенсійного забезпечення є підняття пенсійного віку, оскільки завдяки цьому, по-перше, зростає тривалість періоду сплати внесків до пенсійних фондів і скорочення терміну отримання пенсій; по-друге, збільшується чисельність платників пенсійних внесків і зменшення кількості пенсіонерів; по-третє, зростають можливості держави спрямувати «вивільнені» бюджетні кошти на вирішення нагальних соціально-економічних проблем; по-четверте, частково ураховуються бажання та можливості осіб пенсійного віку продовжувати трудову діяльність.

Водночас, не варто забувати про соціально-психологічний та економічний аспекти підняття пенсійного віку, оскільки в такий спосіб відбувається зміна життєвих установок індивіда щодо способу життя, можливості продовжувати трудову діяльність, рівня очікуваних доходів, соціального статусу тощо. Тому не дивно, що такі вимушені дії урядів наражаються на опір громадськості [6].

З огляду на проблемність виконання державою її соціальних зобов'язань, а також враховуючи складну демографічну ситуацію в Україні, вимоги та рекомендації щодо підвищення пенсійного віку не є безпідставними. За даними Державного комітету статистики, в Україні на 1000 осіб працездатного віку припадає 649 осіб непрацездатного віку. За прогнозами, вже через 5 років на пенсію вийде більше 3 млн. осіб, а вступлять у працездатний вік приблизно 2,4 млн. осіб. Ця тенденція буде зберігатись і надалі. Очікується, що до 2045-2048 рр. чисельність осіб працездатного віку зрівняється з числом осіб похилого віку. Коефіцієнт старіння населення (частка населення України, старшого за 65 років у загальній чисельності) вже нині перевищує стандартний ЄС (7%) у 2 рази, що означає стрімке старіння нації. За цим показником Україна займає 11-те місце серед країн світу. Нині кожен п'ятий українець – людина похилого віку. Старіння населення не лише ускладнює виконання державою її соціальних зобов'язань, але й впливає на якісні показники трудового потенціалу (працездатність, мобільність, ініціативність тощо). Збільшення частки старших вікових груп у працездатному населенні може позначитися на здатності сукупної робочої сили адаптуватися до сучасних постіндустріальних технологічних та інформаційних змін. Аргументуючи необхідність підвищення пенсійного віку в Україні, прихильники цього кроку часто посилаються на значне число працюючих пенсіонерів, відзначаючи, що чимало осіб пенсійного віку, які є досить працездатними і активними, розглядають вихід на пенсію як втрату соціального статусу та суспільних зв'язків, можливостей подальшого розвитку та самореалізації. Однак, як видається, це стосується не всіх пенсіонерів, а переважно представників творчих професій. Більшість пенсіонерів продовжують працювати через ризик бідності. Попри постійне підвищення пенсій у номінальному виразі, непрацюючі пенсіонери в Україні належать до категорії малозабезпечених, зокрема через низький рівень пенсій порівняно із зарплатою та високі темпи інфляції, котрі зменшують реальну величину пенсійних виплат. Якщо у розвинених країнах розмір пенсії становить приблизно 70% від середнього рівня заробітної плати, то в Україні – лише 30%.

Не витримує критики і аргументація підвищення пенсійного віку для жінок необхідністю досягнення гендерної рівності. В країні, де заробітна плата жінки складає в середньому 70%

заробітної плати чоловіка, де мізерним є представництво жінок у керівних структурах та вищих органах влади, прагнути до гендерної рівності шляхом підвищення пенсійного віку жінок навряд чи доцільно. Сумнівною також видається доцільність підвищення пенсійного віку в умовах сучасних фінансової, економічної та структурної криз, оскільки цей крок призведе до підвищення рівня безробіття.

З огляду на сучасну демографічну ситуацію, яка супроводжується збільшенням фінансового навантаження на Пенсійний фонд та державний бюджет і ускладнює виконання державою її соціальних зобов'язань, а також враховуючи світовий досвід, підвищення пенсійного віку може видаватися доцільним. Однак, зважаючи на кризові явища в економіці, наявність вимушеного безробіття, низький рівень доходів і суспільного добробуту, високий рівень смертності і низький рівень медичного обслуговування та ін., підвищення пенсійного віку в Україні рівнозначно вирішенню проблеми виконання державою її соціальних зобов'язань за рахунок самих пенсіонерів, що несе в собі загрозу соціального вибуху [7].

Висновки. Пенсійне забезпечення, є одним із найважливіших напрямів соціального захисту людей похилого віку. Добробут осіб пенсійного віку є невід'ємною рисою соціальної держави, якою Україна має стати, тому державне регулювання подальшого реформування пенсійної системи країни необхідне для забезпечення інтересів всього суспільства. Реформування системи пенсійного забезпечення має здійснюватись на засадах більшої гнучкості в діяльності влади, багатоваріантності, комплексності й багаторівневості з метою надання застрахованій особі можливостей для найповнішої реалізації після виходу на пенсію конституційних прав і життєвих інтересів. Змістом державного управління реформуванням сфери соціального захисту й пенсійного забезпечення є: оптимізація заходів соціального захисту, розподіл навантаження щодо соціального забезпечення непрацездатного населення між державою та іншими суб'єктами цього процесу, стимулювання участі фізичних осіб у програмах соціального страхування, формування у індивіда почуття особистої відповідальності за власний добробут у похилому віці. Підвищення пенсійного віку є доцільним у разі, якщо будуть реалізовані невідкладні заходи пенсійної реформи: створені фінансові ресурси для виплати гідних розмірів пенсій через запровадження обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування та накопичувальної системи недержавного пенсійного забезпечення; забезпечені соціальна справедливість пенсійної системи, прямий зв'язок між трудовим внеском особи та розміром її пенсії; підвищене до стандартів розвинених країн співвідношення розміру пенсії із заробітною платою.

Проголошений і законодавчо закріплений євроінтеграційний курс розвитку України з необхідністю потребуватиме здійснення системних реформ в усіх сферах суспільного життя, у т.ч. і в сферах соціального захисту населення, з урахуванням європейського досвіду і системи цивілізаційних цінностей. Безумовно, ці реформи стосуватимуться і гуманістичних підходів та критеріїв у пенсійному законодавстві країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Макаренко О.М. Державне управління пенсійним забезпеченням осіб похилого віку в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. Наук з держ. управ. : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» / О. М. Макаренко. — Харків, 2009. — 21 с.
2. Бондарук І.С. Соціальне забезпечення у системі соціального захисту [Електронний ресурс] / Бондарук І.С. // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29). – Ч. 2. – 2011. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2011_8_2/10.pdf
3. Жовнір С.М. Актуальні питання пенсійної реформи в Україні [Електронний ресурс] / Жовнір С.М. // Економічні інновації — 2011. – Випуск 43.—106 с. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ei/2011_43/pdf/12_Zhov.pdf
4. Бабарика О.В. Реформування системи пенсійного забезпечення України: становлення, перспективи, наслідки [Електронний ресурс] / Бабарика О.В. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу.- № 3(11).- 2010. Гроші, фінанси і кредит. — 89 с. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vbumb/2010_3/18.pdf
5. Рад Н.С. Бюджетний процес у органах пенсійного фонду України: проблеми і перспективи [Електронний ресурс] / Н.С. Рад // Економіка і організація управління. Випуск № 3 – 2008.—193 с. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/eiou/2008_3/21%20-%20Ek%203-2008.pdf

6. Мельниченко О.А. Проблеми та перспективи поліпшення пенсійного забезпечення населення України [Електронний ресурс] / О.А.Мельниченко. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ardu/2011_1/doc/2/01.pdf
7. Гронтковська Г.Е. Соціальні зобов'язання держави та економічна доцільність підвищення пенсійного віку в Україні [Електронний ресурс]/ Гронтковська Г.Е., Семенюк О.Р. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2010_1/31.pdf

АНОТАЦІЯ

Сопко Р. ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена прогресивним старінням населення та пов'язаними з цим проблемами. Основна увага приділена питанню соціального захисту населення. Охарактеризовано пенсійне забезпечення людей похилого віку. Проаналізовано напрями його реформування.

Ключові слова: люди похилого віку, старіння населення, соціальний захист, пенсійне забезпечення, соціальна держава.

SUMMARY

Sopko R. PROVISION OF PENSIONS AS A DIRECTION OF OLD PEOPLE SOCIAL DEFENSE

The actuality of given in the paper material is driven by a progressive aging of the population and related to this problems. The main attention is drawn to the issue of population's social defense. The provision of pensions for old people is characterized. Directions of its improving are analyzed.

Key words: old people, population ageing, social defense, provision of pensions, social state.